

безпечної поведінки в ігровій діяльності. Перспективу подальших досліджень вбачаємо у визначенні складових готовності майбутніх вихователів до формування безпечної поведінки дітей дошкільного віку в ігровій діяльності.

Список використаних джерел

1. Бутенко В. Г. Підготовка майбутніх вихователів до формування здоров'язбережувальної компетентності дошкільників засобами ігрової діяльності: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08; 13.00.04. Суми, 2018. 215 с.
2. Деснова І. С. Формування педагогічної культури батьків дітей раннього віку в умовах дошкільного навчального закладу: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. Одеса, 2011. 187 с.
3. Івашкевич Є. М. Виховання в майбутніх педагогів культури безпечної професійної поведінки в умовах надзвичайних ситуацій: дис. ... канд. пед. наук: 011. Вінниця, 2024. 265 с.
4. Карнаух Л. П. Виховання безпечної поведінки дітей дошкільного віку в соціальному середовищі: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. Київ, 2010. 21 с. <http://surl.li/jogmdl>
5. Коцур Н. І. Безпека життєдіяльності і охорона здоров'я дітей і молоді: психолого-педагогічні та медичні аспекти // Звіт про науково-дослідну роботу ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Переяслав-Хмельницький, 2016. 24 с.
6. Пасічник В. М. Теоретико-методичні основи ігрової діяльності дітей дошкільного віку в процесі фізичного виховання: дис. ... д-ра наук з фіз. вихов та спорту: спец. 24.00.02. Львів, 2023. 705 с.
7. Трестер Ю. О. Державні механізми забезпечення безпеки дитини: організаційно-правовий аспект: дис. ... канд. наук з держ. управл.: 25.00.02. Київ, 204 с.
8. Яцковська Н. Гігієнічна оцінка за показниками безпеки іграшок та предметів догляду за дітьми різного віку // Звіт про науково-дослідну роботу державної установи «Інститут гігієни та медичної екології ім. О. М. Марзєєва Національної академії медичних наук України». Київ: 2015. 28 с.
9. Ginsburg K. R. The Importance of Play in Promoting Healthy Child Development and Maintaining Strong Parent-Child Bonds. *Pediatrics*, 2007. № 119(1). P. 182-191.
10. Stephenson A. Physical Risk-taking: Dangerous or Endangered? *Early Years*, 2003. № 23(1). P. 35-43.
11. Trawick-Smith J. *Early Childhood Development: A Multicultural Perspective*. New Jersey. Pearson, 2022. <https://eric.ed.gov/?id=ED633607>

УДК 373.2.091.2:331.548]:001.895

Дубовик Ю. О.

Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

ВІММЕЛЬБУХ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ РАННЬОЇ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті розглядається віммельбух «Неймовірний світ професій» як інноваційний інструмент ранньої профорієнтації дітей дошкільного віку. Проаналізовано сучасну дитячу літературу з питань ознайомлення дітей з професіями, визначено її переваги та недоліки, обґрунтовано актуальність створення віммельбуха з урахуванням українського контексту. Описується структура та зміст розробленого віммельбуха, який містить тематичні розвороти, присвячені різним професійним сферам: «Дитячий садок»,

«Школа», «Торговий центр», «Лікарня», «Ферма», «Будівництво», «Дозвілля», «Фабрика», «Транспорт», «Офіс». Представлено методику роботи з віммельбухом в освітньому процесі закладу дошкільної освіти, що включає поетапну роботу з книгою та виконання дітьми різноманітних пізнавальних і творчих завдань.

Ключові слова: *віммельбух, рання профорієнтація, дошкільна освіта, професії, дитяча література, методика роботи з книгою.*

Постановка проблеми. В умовах стрімкого розвитку сучасної дитячої літератури спостерігається активне розширення її жанрового та тематичного розмаїття. Книжковий ринок України пропонує широкий асортимент видань для дітей різного віку, проте існує помітний дефіцит літератури, яка б враховувала національний контекст та культурні особливості нашої країни. Особливо гостро відчувається нестача адаптованих до українських реалій віммельбухів – особливого виду розвивальних книжок-картинок, які сприяють всебічному розвитку дитини через візуальне сприйняття та взаємодію з деталізованими ілюстраціями.

Віммельбух «Неймовірний світ професій» є важливим кроком у напрямку заповнення цієї прогалини, оскільки пропонує дітям можливість ознайомитися з різноманітними професіями саме в контексті української дійсності. Це особливо значуще в світлі зростаючої уваги до ранньої профорієнтації та необхідності формування у дітей уявлень про світ професійної діяльності дорослих.

Вивчення методики використання віммельбуха є актуальним з огляду на потребу в розробці ефективних підходів до його впровадження в освітній процес та необхідність методичного супроводу педагогів і батьків у роботі з цим видом літератури.

Аналіз останніх досліджень. Питання використання віммельбухів в освітньому процесі досліджували українські науковці з різних аспектів. І. Деснова вивчала їх роль у розвитку діалогічного мовлення дітей раннього віку. Л. Янева зосередилась на особливостях використання віммельбухів в індивідуальній роботі з дошкільниками. А. Бессараб дослідила місце цих видань у репертуарі українських дитячих видавництв. А. Зміївська розкрила дидактичні перспективи використання віммельбухів у освітньому процесі. А. Єфремова проаналізувала цей вид книги як специфічний різновид книжки-картинки, визначивши їх структурні та функціональні особливості. О. Таран та І. Санковська розробили методичні рекомендації та практичні поради для роботи з книгою. Ю. Дубовик дослідила застосування віммельбухів у процесі ознайомлення дошкільників з професійною діяльністю дорослих. Проте

питання застосування віммельбухів для ранньої профорієнтації дошкільників залишається недостатньо вивченим.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні особливостей використання віммельбуха «Неймовірний світ професій» як інноваційного інструменту ранньої профорієнтації дітей дошкільного віку та розкритті методики роботи з цією книгою в освітньому процесі закладу дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу. Дослідження дитячої літератури щодо професійної освіти показало її значний потенціал. Сучасні видання виходять далеко за межі традиційного читання та розглядання картинок. Вони пропонують багатофункціональний контент: навчальні зображення, дидактичні матеріали, ігрові завдання, що дозволяють дітям не просто отримувати інформацію про професійний світ, а й активно її опрацьовувати.

У ході аналізу ми відібрали видання, які найбільш ефективно допоможуть сформувати у дітей уявлення про професійну діяльність. Критеріями відбору стали: широке охоплення професій, вікова відповідність тексту та якість ілюстративного матеріалу.

Художні книги про професії посідають особливе місце у дитячій профорієнтації, оскільки через захопливі історії малюки легше сприймають інформацію. Серед них варто відзначити О. Ульєву та Т. Кім з їхньою працею «Хочу стати лікарем (Добре дитинство)», А. Гутніченко «Незвичайні професії», а також М. Марченко «Майка Паливода обирає професію» та інші. Серія «Рольові ігри» від Е. Бомон допомагає дітям спробувати перевертілитися у представників різних професій через гру: «Ліза грається у вчительку», «Жанна грається у перукарку». Особливо хлопчикам сподобаються книжки «Пожежна машина Леона», «Екскаватор Артема» та «Трактор Петра».

Книжки з віконцями від О. Ольховської – «Хто сховався на фермі» і «Їде поїзд» – викликають особливий інтерес у наймолодших. Розмальовки та видання з завданнями: «Знаходильні розмальовки. Цікаві професії», «Чарівні водяні розмальовки. Професії», «Патріотичні водяні розмальовки. Військова техніка», «Книжка-розкладайка. Професії + цікаві завдання» О. Якименко та О. Салля, «Книга Розвивалочка. Важливі професії», «Вивчаємо професії» К. Смирнової, «Наліпки-конструктори. Професії» О. Чхайло та «Розвивалочка. Важливі професії» [1, с.53].

Особливу увагу у підборі профорієнтаційних книг ми звернули на віммельбух, адже він дозволяє дітям у цікавій, наочній формі познайомитися з різноманітними професіями та робочими середовищами. На перший погляд, здається, що це просто книга з великою кількістю дрібних деталей та

зображень. Насправді, це потужний інструмент розвитку дитячої уваги, логіки та просторового мислення. Кожна сторінка такої книги – це ціла розгорнута розповідь про професійне середовище, де можна знайти десятки цікавих деталей, простежити за роботою людей різних професій, зрозуміти логіку їхньої діяльності.

Перевага віммельбуху в тому, що він пропонує дитині абсолютно новий формат знайомства зі світом професій. На відміну від традиційних підручників чи розповідей дорослих, такі книги дають повну свободу дослідження. Дитина може самостійно розглядати зображення, знаходити несподівані деталі, вибудовувати власні історії про побачене. Це принципово важливий момент – дитина стає активним дослідником, а не пасивним слухачем. Для ознайомлення дітей з професіями можна використати такі книги: С. Санжа «Я обираю професію», К. Бук «Віммельбух. Професії (міні)», О. Бугренкова «Мій перший віммельбух. Професії», Ганна В., Бартікова П. «Хто що робить? Книга ремесел» та інші.

Беручи до уваги певні недоліки сучасної дитячої літератури (багато книг є перекладеними або перевиданими творами іноземних авторів, тому їхні персонажі та ситуації не завжди відповідають українським реаліям; не всі зображені в них професії є поширеними в Україні; деякі, що актуальні для нашого ринку праці професії не представлені у книгах), а також враховуючи високий інтерес дошкільників до книг-розглядалок, ми створили та виготовили віммельбух «Неймовірний світ професій» [2].

Віммельбух рекомендуємо використовувати під час занять для ознайомлення дітей із професіями, як демонстраційний матеріал, а також у їхній вільний час. Його структура поділена за темами, що відображають місця роботи різних фахівців. Кожній темі відведено два розвороти: на першому – ілюстрація (рис. 1), на другому – короткий опис представлених професій (рис. 2). Ми прагнули охопити як нові професії сучасного ринку праці, так і ті, з якими діти стикаються у повсякденному житті. Зображення людей, робочих інструментів, будівель, меблів та інших деталей передані максимально реалістично. Робота з ілюстраціями книги перетворюється на захопливу екскурсію.

Рис. 1. Картина «Будівництво» з віммельбуху «Неймовірний світ професій»

Віммельбух «Неймовірний світ професій» [2] починається з теми «Дитячий садок», де зображено знайоме дошкільникам середовище та працівники, які там працюють. Діти розглядали територію садочка та знайомилися з роботою двірника, сторожа, вихователя, його помічника, логопеда, психолога, вихователя-методиста, діловода, завідувача, музичного керівника, завгоспа, прибиральниці та пралі. Кожен персонаж виконує свої звичні обов'язки: вихователь і його помічник грають із дітьми, праля виймає білизну з пральної машини, музичний керівник грає на фортепіано тощо.

Наступна тема – «Школа», де представлені різні фахівці, зокрема двірник, завгосп, сторож і вчителі. Розглядаючи ілюстрацію, діти потрапляли до бібліотеки, кабінетів медичної сестри, логопеда, практичного психолога, на кухню, до учительської, де працюють учителі фізики, фізкультури, історії, інформатики, математики, а також могли побачити кабінет директора чи урок хімії [2].

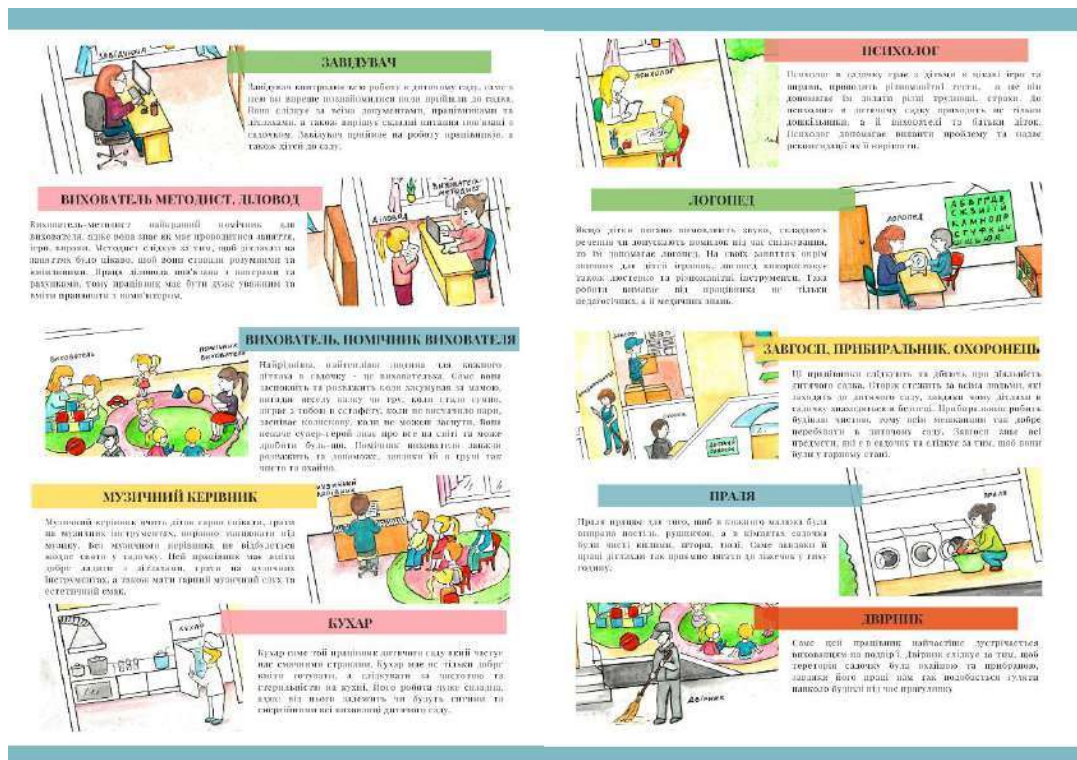

Рис. 2. Картина «Дитячий садок» з віммельбуху «Неймовірний світ професій»

Віммельбух містить різноманітні тематичні розвороти, що знайомлять дітей із різними професійними сферами. «Торговий центр» демонструє взаємодію працівників сфери обслуговування (охоронці, касири, продавці-консультанти, флористи, офіціанти, бариста, ювеліри). «Лікарня» представляє медичні спеціальності (фельдшери, медсестри, різні лікарі-спеціалісти), формуючи позитивне ставлення до медпрацівників. «Ферма» знайомить із сільськогосподарськими професіями (іполог, ветеринар, фермер), показуючи походження продуктів харчування. «Будівництво» демонструє послідовність будівельних процесів та взаємодію фахівців (архітектор, інженер, бетонник, електромонтажник, тесля тощо). «Дозвілля» розкриває діяльність працівників культури в театрі (актори, режисери, музиканти, танцівники) та кінотеатрі. «Фабрика» презентує кондитерське виробництво з різними спеціальностями (технолог, механік, пекар, кондитер). «Транспорт» показує працівників залізничного, авіаційного та міського транспорту. «Офіс» представляє сучасні інтелектуальні професії в ІТ-компанії (програмісти, веб-дизайнери, тестувальники) та івент-агенції (фотографи, аніматори, ведучі) [3].

Кожен тематичний розворот має високу дидактичну цінність для формування в дітей уявлень про різноманітність професій та їх соціальну значущість.

У наших попередніх дослідженнях розкрито методику використання книги-віммельбух в освітньому процесі закладу дошкільної освіти, зокрема її

роль у формуванні уявлень дітей про світ професій [1, с.54]. Запропонована методика включає поетапну роботу з книгою, що передбачає вибір відповідної картини, актуалізацію знань через вступну бесіду, цілеспрямований аналіз зображень та обговорення професійних дій персонажів. Дошкільники досліджують знайомі та незнайомі професії, аналізують особливості професійної діяльності, знаряддя праці, спеціальний одяг, а також виконують творчі завдання, уявляючи себе в певній професійній ролі або проводячи уявну екскурсію [4, с.186]. Завершується робота підсумковою бесідою, що сприяє закріпленню отриманих знань та розвитку мовлення дітей.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Розроблений дидактичний віммельбух є ефективним засобом ознайомлення дошкільників з різноманіттям професійної діяльності. Методична цінність цього матеріалу полягає у можливості візуалізації не лише окремих професій, але й системних взаємозв'язків між ними в контексті функціонування певних галузей. Використання віммельбуха в освітньому процесі закладу дошкільної освіти сприяє формуванню у дітей цілісних уявлень про професійну сферу та закладає основи для подальшої профорієнтаційної роботи.

Список використаних джерел

1. Дубовик Ю.О. Застосування віммельбухів в процесі ознайомлення дошкільників з професійною діяльністю дорослих. *Наукова освіта: традиція і сучасність: матеріали Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції (Київ, 28 жовтня 2021 року)*. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021. С. 52 - 55.
2. Дубовик Ю. Неймовірний світ професій. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023. 46 с.
3. Дубовик Ю.О. Формування уявлень про професії у дітей дошкільного віку. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 012 Дошкільна освіта. Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, Полтава, 2023. 308 с.
4. Таран О., Санковська І. Методичні рекомендації та практичні поради під час роботи над темою «Віммельбух. Розглядаємо віммельбух. *Організація освітньої діяльності в закладах освіти Києва в умовах воєнного стану*. Методичні рекомендації : навч.-метод. посіб. / Упоряд.: Фіданян О., Войцехівський М., Дідур О. ; за заг. ред. О. Фіданян, М. Войцехівського. Київ : Київ. столич. ун-т ім. Б. Грінченка, 2024. С. 182-188.